

Савицька Світлана

к.е.н., асистент кафедри

фінансів, банківської справи і страхування,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Упродовж останніх років вітчизняна економіка тримається здебільшого за рахунок аграрного сектора. Підприємства сільського господарства потребують коштів для фінансування своєї поточної діяльності, впровадження новітніх технологій, страхування існуючих ризиків, розбудови торговельної та транспортної інфраструктури. З цією метою використовуються власні та залучені фінансові ресурси [1].

Власні джерела фінансування включають амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток, результати вибуття активів, суми страхових відшкодувань збитків, пов'язаних із втратою майна, суми одержані від ліквідації, продажу основних засобів. Як і в інших галузях, на сьогодні в сільському господарстві амортизація не виконує відтворювальну функцію в повному обсязі. Наявність дебіторської заборгованості, в тому числі простроченої, низька частка грошових розрахунків не дають можливості амортизації трансформуватися у фінансові ресурси, які спрямовуються на відновлення основних виробничих фондів. Всі грошові кошти, що надходять на рахунок сільськогосподарського підприємства вимушено спрямовуються на фінансування поточних потреб виробничої діяльності. Збитковість більшості сільськогосподарських підприємств не дозволяє використовувати найбільше джерело внутрішнього фінансування – прибуток [2, с. 197].

До залучених джерел формування активів відносять позики та кредити банку, інвестиції, кошти державної підтримки, тощо.

Хоча основним джерелом фінансування вітчизняного АПК залишаються власні кошти товаровиробників – близько 70%, особливу роль у фінансовій підтримці розвитку аграрного сектору повинна здійснювати держава через бюджетне фінансування

державних і регіональних програм на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів [3, с. 60].

Так, згідно ЗУ «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (зі змінами) передбачені видатки в обсязі 5 592,6 млн грн. Станом на 08.09.2017 р. спрямовано 2 677,9 млн грн, з них за бюджетною програмою «Фінансова підтримка с/г товаровиробників» – 520,2 млн грн, з яких перераховано: 519,2 млн грн для автоматичної виплати дотацій у рамках державної підтримки с/г товаровиробників; 1,0 млн грн для часткової компенсації вартості с/г техніки та обладнання вітчизняного виробництва.

ЗУ «Про Державний бюджет України на 2017 рік» передбачені видатки спеціального фонду в обсязі 4 693,5 млн грн (із власними надходженнями установ і організацій), з них на підтримку розвитку підприємств АПК – 4119,3 млн грн (88% від загального обсягу), включаючи бюджетну програму «Формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб с/г товаровиробників». Станом на 08.09.2017 спрямовано всього – 1814,2 млн грн, з них «Витрати Аграрного фонду, пов'язані з комплексом заходів із зберігання, перевезення, переробки та експортом об'єктів державного цінового регулювання державного інтервенційного фонду» – 18,4 млн грн; «Фінансова підтримка с/г товаровиробників» – 1795,8 млн грн.

Згідно постанови КМУ від 01.03.2017 № 130 на часткову компенсацію вартості с/г техніки та обладнання вітчизняного виробництва за рахунок коштів загального фонду с/г товаровиробникам – отримувачам часткової компенсації вартості техніки та обладнання спрямовано 727,429 тис. грн [4].

Протягом останніх років аграрний сектор України потенційно привабливий для інвестування. Так, у 2014 р. залучено 18,8 млрд грн капітальних інвестицій, у 2015 р. – 27,9 млрд грн, у 2016 р. – 44 млрд грн. За інформацією фахівців НААН, у I кварталі цього року капітальні інвестиції в сільське господарство збільшилися на 57%, або 10,9 млрд грн. За прогнозами до кінця року цей показник має зрости з 49,7 до 75 млрд грн. На превеликий жаль, експерти впевнені що і внутрішні, й зовнішні інвестиції переважно

йдуть у великі агрохолдинги. Тож для малих і середніх сільськогосподарських підприємств залучати кошти дуже складно [5].

За різними оцінками, в Україні частка банківського кредитування має менш як 20% обігових коштів аграрного сектору, в той час як у розвинутих країнах вона досягає 70%. За даними НБУ, залишки кредитів на рахунках банків станом на кінець грудня 2016 року були майже 822,1 млрд грн (станом на кінець грудня 2015 року – 787,8 млрд грн), із яких 50,8% – кредити, надані в національній валюті, 49,2% – в іноземних валютах. Із них лише 55,4 млрд грн (6,7%) – кредитні кошти, надані підприємствам сільського, лісового та рибного господарств (станом на кінець грудня 2015 року – 48,4 млрд грн, або 6,1%). Середньозважені процентні ставки, під які залучали кредити підприємства АПК 2016 року в національній валюті, коливалися в межах 14,01-21,19%, в іноземних – 6,33-10,7% річних. Здебільшого банківські короткострокові кредити видають для поточних операційних потреб діяльності аграрного сектору (підготовка до посівної із закупівлею палива, добрив, насіння, посадкового матеріалу, кормової бази тощо), а довгострокові – на розвиток та придбання основних фондів, що дозволяв спецрежим ПДВ. Серед банків, які працюють на фінансовому ринку України, лише одиниці у нинішніх умовах продовжують фінансувати аграріїв, сільськогосподарські підприємства. Незважаючи на те, що банки мають ліквідні кошти, вони не поспішають спрямовувати їх у надто ризиковий аграрний сектор. Умови кредитування сільськогосподарських підприємств, які пропонують банки, роблять це джерело залучення ресурсів недоступним для більшості виробників с/г продукції. Особливо це стосується малих підприємств [6].

Отже, на фінансовому ринку України вже достатньо тривалий час залишається складна ситуація. Державна фінансова підтримка розвитку сільськогосподарських підприємств поки що не достатня для забезпечення стабільного розвитку цієї важливої галузі. Для ведення господарської діяльності аграрії залучають як внутрішні так і зовнішні фінансові ресурси. Разом з тим, вертикально інтегровані агроформування мають ширші можливості зовнішнього фінансування порівняно з малими та середніми за

розмірами підприємствами. Так, дрібні товарні с/г товаровиробники мають обмежений доступ до значної частини фінансових ресурсів, у тому числі й традиційного банківського кредитування. Для нарощування потенціалу в фінансовій сфері держава повинна активно втручатися в цей процес і надавати субсидії, а також дешеві кредити аграріям через державні банки.

Список використаних джерел

1. Маслак О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств / О. Маслак // Пропозиція. – URL: <http://propozitsiya.com/ua/finansove-zabezpechennya-silskogospodarskih-pidpriemstv>.
1. Остапенко А.С. Фінансове забезпечення підприємств аграрної сфери в сучасних економічних умовах / А. С. Остапенко, Т.М. Головченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2011. – Випуск 3. – Том 1. – С. 197-203.
1. Куць Т.В. Фінансове забезпечення розвитку сільського господарства України / Т.В. Куць // Молодий вчений. – 2014. – № 11 (14). – С. 60-62.
1. Стан фінансування АПК // Міністерство аграрної політики України [Електронний ресурс]. – URL: <http://minagro.gov.ua/node/23516>.
1. Аграрні гроші: вдалий старт вливання [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.lisportal.org.ua/79487/>
1. Маслак Н. Банки та АПК України: співпраця триває [Електронний ресурс] / Н. Маслак, О. Маслак. – URL: <http://propozitsiya.com/ua/banki-ta-apk-ukrayini-spivprasya-trivaie>.

Синчак Віктор

*д. е. н., професор, завкафедрою менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький університет управління та права,
м. Хмельницький, Україна*

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: ВІД ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКО- ГОСПОДАРСЬКОГО ДО ЄДИНОГО ПОДАТКУ

Непряма державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників через податкові преференції та податкові пільги, належить до найактуальніших питань аграрної та податкової по-